

Mihail Udriu

ARTICOLE

Așa cum se întâmplă în prezent în cadrul procedurii penale de aplicare a legii, în următoarele luni să se închidă închisoarea la închisoare și să se deschidă închisoarea la închisoare. În cadrul procedurii penale de aplicare a legii, în următoarele luni să se închidă închisoarea la închisoare și să se deschidă închisoarea la închisoare. În cadrul procedurii penale de aplicare a legii, în următoarele luni să se închidă închisoarea la închisoare și să se deschidă închisoarea la închisoare.

În cadrul procedurii penale de aplicare a legii, în următoarele luni să se închidă închisoarea la închisoare și să se deschidă închisoarea la închisoare.

Fișe de Procedură penală

Partea specială

Teorie și cazuri practice

Codul penal - 2020 - Editura C.H. Beck

În cadrul procedurii penale de aplicare a legii, în următoarele luni să se închidă închisoarea la închisoare.

În cadrul procedurii penale de aplicare a legii, în următoarele luni să se închidă închisoarea la închisoare.

Distribuitor C.H. Beck și Editura C.H. Beck din România

UDRIU, MIHAIL

ISBN 978-606-18-0000-8

Wifill Ugozor - Recenzie : Editura C.H. Beck, 2020

Colecție Bibliografică

Editura C.H. Beck

București 2020

CUPRINS

Explicații despre structura fișelor.....	IX
Abrevieri	XXIX
 Fișa nr. 1. Organele de urmărire penală, competențele și regulile generale în exercitarea funcției de acuzare	1
Fișa nr. 2. Sesizarea organelor de urmărire penală	14
Fișa nr. 3. Examinarea sesizării și constituirea dosarului penal.....	29
Fișa nr. 4. Începerea urmăririi penale.....	32
Fișa nr. 5. Neînceperea urmăririi penale	35
Fișa nr. 6. Etapa investigării <i>in personam</i>	38
Fișa nr. 7. Desfășurarea urmăririi penale	51
Fișa nr. 8. Extinderea urmăririi penale și a acțiunii penale.....	58
Fișa nr. 9. Suspendarea urmăririi penale	63
Fișa nr. 10. Procedura audierii anticipate	66
Fișa nr. 11. Terminarea urmăririi penale.....	69
Fișa nr. 12. Soluțiile ce pot fi dispuse de procuror	73
Fișa nr. 13. Reluarea urmăririi penale	85
Fișa nr. 14. Procedura confirmării renunțării la urmărirea penală.....	94
Fișa nr. 15. Plângerea împotriva soluției de clasare	98
Fișa nr. 16. Obiectul fazei camerei preliminare. Măsuri pregătitoare dezbaterei contradictorii.....	110
Fișa nr. 17. Procedurile contradictorii în faza camerei preliminare	124
Fișa nr. 18. Prințipiiile judecății.....	135
Fișa nr. 19. Reguli generale ale fazei de judecată	143
Fișa nr. 20. Judecata în primă instanță potrivit procedurii de drept comun	155
Fișa nr. 21. Judecata în cazul recunoașterii învinuirii (procedura abreviată).....	174
Fișa nr. 22. Hotărârea judecătoarească	183
Fișa nr. 23. Apelul.....	190
Fișa nr. 24. Contestația	205
Fișa nr. 25. Contestația în anulare	211
Fișa nr. 26. Revizuirea.....	227

Fișa nr. 27. Redeschiderea procesului penal în cazul judecării în lipsa persoanei condamnate.....	243
Fișa nr. 28. Acordul de recunoaștere a vinovăției.....	250
Fișa nr. 29. Procedura în cauzele cu infractori minori.....	266
Fișa nr. 30. Procedura reabilitării	278
Fișa nr. 31. Reguli generale cu privire la executarea hotărârilor penale definitive. Amânarea și întreruperea executării pedepsei	283
Bibliografie generală.....	295

XI

XXX

Apliceați

Fișa nr. I. Organice de mărituire penala, combinatele și legile legate de execuție	
Fișa nr. II. Legile de sarcină	
Fișa nr. 3. Preterminta obligatorie mărituire penala	
Fișa nr. 4. Preterminta mărituire penala	
Fișa nr. 5. Negocierile unilaterale penale	
Fișa nr. 6. Echivalența acțiunii și conținutul desemnat penal	
Fișa nr. 7. Extinderea mărituirii penale	
Fișa nr. 8. Extinderea mărituirii penale și a soluțiilor ecuale	
Fișa nr. 9. Sanctorumatea mărituirii penale	
Fișa nr. 10. Încercarea săgeții suocăriei	
Fișa nr. 11. Tenuitatea mărituirii penale	
Fișa nr. 12. Săptămâna de boala și săptămâna de bătrânețe	
Fișa nr. 13. Reabilitare strânsă penala	
Fișa nr. 14. Procedura conciliulară în urmărire penala	
Fișa nr. 15. Planșetă împotriva soților și ale căzutei	
Fișa nr. 16. Oficiul fizic cenzorul penitenciare. Mărturiile penitenciare despușate în contextul penitențial	
Fișa nr. 17. Procedurile consecutive în faza căzutei în urmărire	
Fișa nr. 18. Procedurile consecutive în urmărire	
Fișa nr. 19. Redunădasele ale fizicii de lipsă	
Fișa nr. 20. Judecata în prima instanță penitenciare de drept criminal	
Fișa nr. 21. Judecata în casăjudecătorească în urmărire (procesuri spăsări)	
Fișa nr. 22. Îndatărea judecătorească	
Fișa nr. 23. Abuzul	
Fișa nr. 24. Căutarea lui susținător	
Fișa nr. 25. Căutarea lui susținător	
Fișa nr. 26. Răsuflare	

ORGANELE DE URMĂRIRE PENALĂ, COMPETENȚELE ȘI REGULILE GENERALE ÎN EXERCITAREA FUNCȚIEI DE ACUZARE

I. COMENTARIU INTRODUCTIV

Prima fază a procesului penal este una nepublică, în care actorii principali sunt organele de cercetare penală și procurorul.

Urmărirea penală este singura fază procesuală prezentă în toate procesele penale. Astfel, pot exista procese penale doar cu faza de urmărire penală și cea de judecată, ori numai cu faza de urmărire penală sau numai cu faza de urmărire penală și cea de cameră preliminară, în aceste din urmă două ipoteze procesele finalizându-se cu o soluție de netrimite în judecată (inclusiv după restituirea cauzei la parchet de judecătorul de cameră preliminară).

În cadrul fazei de urmărire penală organele judiciare sesizate verifică temeinicia sesizării începând cu investigarea faptei sesizate, iar dacă din probele strânse rezultă suspiciunea implicării unei persoane în acțiuni sau inacțiuni infracționale investigația continuă *in personam*.

Regulile generale au menirea de a structura cunoștințele referitoare la această fază investigativă în care se exercită funcția de acuzare pentru determinarea clară a competențelor organelor judiciare și a principalelor drepturi ale persoanelor implicate în procesul penal.

Norma de procedură penală este norma care prevede regulile de desfășurare ale procedurilor penale (dispoziția sau preceptul), precum și sancțiunile aplicabile în cazul încălcării acestora (sancțiunea). În doctrină (Gh. Mateuț, Procedură penală, Partea generală, Ed. Universul Juridic, București, 2019, p. 21) s-a arătat că „din redactarea normelor procesual penale nu lipsește niciodată dispoziția, care este cuprinsă în mod explicit, însă celelalte elemente (ipoteza și sancțiunea) pot lipsi din formula legii, fiind doar deduse sau incluse în alte norme juridice”. În esență, în procedura penală pot fi distinse următoarele două mari categorii de norme: normele procesuale referitoare la actele și/sau măsurile procesuale și norme procedurale ce constituie complementul celor dintâi norme și prin intermediul căror sunt puse în executare actele și/sau măsurile procesuale.

Actul procesual este actul părților sau al organelor judiciare prin care sunt exercitate drepturi procesuale ori sunt îndeplinite obligații procesuale, potrivit funcțiilor procesuale pe care aceștia le îndeplinesc, în vederea asigurării fiabilității procesului penal (de exemplu, plângerea prealabilă, ordonanța procurorului prin care se dispune punerea în mișcare a acțiunii penale, rechizitoriul, încheierea prin care se dispune luarea măsurii arestării preventive, încheierea instanței prin care se dispune administrarea unor mijloace de probă, sentința, decizia etc.).

Actul procedural este actul prin care se aduce la îndeplinire un act sau o măsură procesuală (de exemplu, mandatul de arestare este actul emis în temeiul încheierii prin care s-a dispus măsura arestării preventive, în vederea aducerii la îndeplinire a acesteia; actul procesual al organului de urmărire penală ori al instanței judecătoarești prin care se dispune audierea unui martor, ori a unui inculpat, este adus la îndeplinire prin citarea persoanelor ce urmează a fi audiate sau prin consemnarea celor declarate de aceste persoane cu ocazia ascultării în cuprinsul unei declarații).

Măsurile de drept procesual penal sunt măsuri procesuale sau procedurale ce pot fi dispuse de organele de urmărire penală sau de instanța de judecată în vederea asigurării bunei desfășurări a procesului penal.

Garanțiile procesuale sunt mijloace procesuale prin care sunt garantate drepturile și libertățile participanților în cadrul procedurilor penale.

Fazele procesuale sunt diviziuni ale procesului penal.

Etapa procesuală este o subdiviziune a unei faze a procesului penal.

Stadiul procesual este subdiviziune a unei etape procesuale (de pildă, judecata în apel sau revizuirea). Fiecare etapă procesuală poate avea mai multe stadii de desfășurare a procesului penal.

II. STRUCTURA URMĂRIRII PENALE – EXPLICAȚII

1. Etapele procesuale ale urmăririi penale

- a. etapa de investigare a faptei (*in rem*);
- b. etapa de investigare a persoanei (după continuarea efectuării urmăririi penale față de suspect/punerea în mișcare a acțiunii penale);
- c. rezolvarea cauzei de către procuror.

2. Limitele urmăririi penale

- Limita inițială:** ordonanța prin care se dispune începerea urmăririi penale cu privire la faptă/ declarația verbală a procurorului consemnată în încheierea de ședință în cazul infracțiunilor de audiență.
- Limita finală:** trimiterea în judecată prin rechizitoriu/acord de recunoaștere a vinovăției sau dispunerea unei soluții de clasare ori de renunțare la urmărirea penală prin ordonanță/dispoziție din rechizitoriu.

3. Obiectul urmăririi penale

- strângerea probelor** necesare cu privire la existența infracțiunilor, la identificarea persoanelor care au comis infracțiuni și la stabilirea răspunderii penale sau civile a acestora; organele de urmărire penală trebuie să strângă atât probe în acuzare, cât și pe cele în apărarea suspectului sau inculpatului și să lămurească cauza sub toate aspectele (inclusiv cu privire la împrejurările care au determinat, înlesnit sau favorizat săvârșirea infracțiunii);
- evaluarea probelor** strânse pentru a se constata dacă este cazul să se dispună continuarea efectuarii urmăririi penale față de suspect, punerea în mișcare a acțiunii penale și trimitera în judecată a inculpatului sau o soluție de clasare, respectiv renunțare la urmărirea penală.

4. Caractere specifice urmăririi penale:

- caracterul nepublic** al urmăririi penale [art. 285 alin. (2) C.proc.pen.];
 - nepublicitatea nu echivalează cu caracterul secret al urmăririi penale;
 - persoanele care iau cunoștință de datele referitoare la conținutul actelor de urmărire penală sunt obligate să păstreze confidențialitatea informațiilor aflate;
 - DCC nr. 633/2018: indiferent de destinatarul informațiilor privind ancheta judiciară, că este vorba de publicul larg sau de instituții ale statului, comunicarea acestor informații nu trebuie făcută într-o asemenea manieră încât să prezinte persoana supusă procedurilor judiciare ca vinovată, atât timp cât în cauză nu există o hotărâre definitivă în acest sens;
 - Caracterul nepublic produce efecte și cu privire la posibilitatea consultării dosarului în condițiile art. 94 C.proc.pen. (a se vedea **Fișă nr. 22** din M. Udroiu, Fișe de procedură penală. Partea generală, Ed. C.H. Beck, București, 2020);
 - anumite procedee probatorii se desfășoară cu participarea unor subiecți procesuali (de pildă, confrontarea sau percheziția informatică, ori cercetarea la fața locului);
 - avocatul suspectului sau inculpatului are dreptul de a participa, la cerere, la toate actele de urmărire penală în condițiile art. 92 C.proc.pen.
- caracterul necontradicitoriu** al urmăririi penale;
 - constituie o particularitate a fazei de urmărire penală ce decurge din lipsa de publicitate, spre deosebire de celelalte faze procesuale;
 - organele de urmărire penală nu au obligația de a pune în discuția părților și subiecților procesuali măsurilor care se impun a fi dispuse în cauză, înainte de adoptarea lor;
 - în cursul urmăririi penale există și proceduri contradictorii; de exemplu, dezbaterea propunerii de arestare preventivă sau de arest la domiciliu a inculpatului sau efectuarea procedeului probator al expertizei sau al confrontării, procedura audierii anticipate.

Respect pentru caracterul preponderent *scris* al urmăririi penale.

- actele de urmărire penală se întocmesc *în scris*, părțile sau subiecții procesuali formulează cereri și excepții *în scris* sau pot depune memorii sau plângeri/contestații tot *în scris*;
- în cazul infracțiunii de audiență procurorul poate dispune începerea urmăririi penale sau punerea în mișcare a acțiunii penale prin declarație orală, consemnată în încheierea de ședință a instanței.

NU FI TENTAT SĂ CONSIDERI CĂ (...) în fiecare fază procesuală este exercitată o singură funcție procesuală, **deoarece** în cursul urmăririi penale se exercită două dintre funcțiile procesuale prevăzute de art. 3 C.proc.pen., respectiv funcția de urmărire penală și cea de dispoziție asupra drepturilor și libertăților fundamentale.

BLACK BOX

1. Subordonarea ierarhică nu constituie o caracteristică a urmăririi penale, ci un principiu al organizării Ministerului Public, care este unul dintre organele judiciare care acționează în faza de urmărire penală. Astfel, **subordonarea ierarhică** a procurorilor constituie firul roșu al activității în cadrul unităților de parchet, aceștia funcționând într-o structură piramidală sub coordonarea și controlul șefilor ierarhici și sub autoritatea ministrului justiției; procurorii din fiecare parchet sunt subordonați conducătorului parchetului respectiv, iar conducătorul unui parchet este subordonat conducătorului parchetului ierarhic superior din aceeași circumscripție (art. 65 din Legea nr. 304/2004, republicată). Potrivit art. 64 alin. (1) din Legea nr. 304/2004, republicată, dispozițiile procurorului ierarhic superior, date *în scris* și *în conformitate cu legea*, sunt obligatorii pentru procurorii din subordine; în cazul în care procurorul de caz nu pune în executare dispozițiile date de procurorul ierarhic superior, acesta din urmă nu poate pune în mișcare acțiunea penală în locul procurorului de caz, dacă nu efectuează sau supraveghează urmărirea penală în cauză, însă poate sesiza inspecția judiciară pentru a investiga abaterea disciplinară prevăzută de art. 99 lit. m) din Legea nr. 303/2004, republicată. Principiul subordonării ierarhice cunoaște și unele limite; astfel, conform art. 67 alin. (2) din Legea nr. 304/2004, republicată, „procurorul este liber să prezinte în instanță concluziile pe care le consideră întemeiate, potrivit legii, ținând seama de probele administrate în cauză. Procurorul poate contesta la Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii intervenția procurorului ierarhic superior, pentru influențarea în orice formă a concluziilor”. O altă excepție de la principiul subordonării ierarhice este prevăzută de art. 64 alin. (2) din Legea nr. 304/2004, republicată, care stipulează că în soluțiile dispuse, procurorul este independent, în condițiile prevăzute de lege. Procurorul poate contesta la Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii, în cadrul procedurii de verificare a conduitelor judecătorilor și procurorilor, intervenția procurorului ierarhic superior, în orice formă, în efectuarea urmăririi penale sau în adoptarea soluției.

2. Principiile generale ale procesului penal sunt aplicabile și în faza de urmărire penală.

3. Trimiterea în judecată se poate realiza și prin încheierea judecătorului de cameră preliminară, prin care este admisă plângerea formulată împotriva soluției de clasare adoptate față de un inculpat și se dispune începerea judecății.

III. COMPETENȚA FUNCȚIONALĂ, MATERIALĂ ȘI PERSONALĂ A ORGANELOR DE URMĂRIRE PENALĂ – EXPLICATII

A. Categorii de organe de urmărire penală. Observații generale

- sunt organe de urmărire penală: procurorii constituți în parchete și organele de cercetare penală (ale poliției judiciare sau cele speciale);
- sunt organe de cercetare ale poliției judiciare: lucrătorii specializați din Ministerul Afacerilor Interne, desemnați nominal de ministrul afacerilor interne, cu avizul conform al procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție;
- sunt organe de cercetare speciale: ofițeri anume desemnați în condițiile legii, care au primit avizul conform al procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, care efectuează cercetarea penală: 1. în cazul săvârșirii infracțiunilor de către militari sau 2. în cazul săvârșirii infracțiunilor de corupție și de serviciu prevăzute de noul Cod penal de către personalul navigant al marinei civile, dacă fapta a pus sau a putut pune în pericol siguranța navei sau navei ori a personalului; pot efectua, în cazul infracțiunilor contra securității naționale și infracțiunilor de terorism, din dispoziția procurorului, *punerea în aplicare a mandatelor de supraveghere tehnică*;
- procurorul din parchetul competent material/personal poate efectua orice acte de urmărire penală cu privire la infracțiunile pentru care cercetarea penală este efectuată de organele de cercetare penală a căror activitate o supraveghează (*supravegherea urmăririi penale*);
- procurorul poate dispune preluarea oricărei cauze în care exercită supravegherea, indiferent de stadiul acesteia, pentru a efectua urmărirea penală;
- organele de cercetare penală interacționează exclusiv cu procurorul, neavând competența de a sesiza judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată; deopotrivă, organele de cercetare penală nu pot dispune declinarea competenței de soluționare a cauzei;
- organele de cercetare penală nu pot dispune punerea în mișcare a acțiunii penale/extinderea acțiunii penale, încheia un acord de recunoaștere a vinovăției și nici dispune soluții de trimisire sau netrimisire în judecată în cauzele în care efectuează cercetarea penală;
- dispozițiile procurorului ierarhic superior, date în scris și în conformitate cu legea, sunt obligatorii pentru procurorii în subordine;
- procurorul ierarhic superior **poate infirma motivat**, prin ordonanță, din oficiu sau în urma sesizării pe calea plângerii formulate în temeiul art. 336 C.proc.pen., actele și măsurile procesuale nelegale sau netemeinice emise/dispuze de procurorul aflat în subordinea sa.

1. potrivit art. 64 alin. (4) și (5) din Legea nr. 304/2004, republicată, lucrările repartizate unui procuror pot fi trecute altui procuror în următoarele situații: **a.** suspendarea sau înacetarea calității de procuror, potrivit legii; **b.** în absența sa, dacă există cauze obiective care justifică urgența și care împiedică rechemarea sa; **c.** lăsarea cauzei în nelucrare în mod nejustificat mai mult de 30 de zile. Procurorul poate contesta la Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii, în cadrul procedurii de verificare a conduitei procurorilor, măsura de repartizare dispusă de procurorul ierarhic superior;

2. prin DCC nr. 633/2018, Curtea Constituțională a apreciat că principiul repartizării aleatorii nu se poate aplica și în activitatea organelor de urmărire penală;

3. art. 59 alin. (2) C.proc.pen. prevede cu caracter imperativ ca, *în cadrul aceleiași localități*, procurorul sau organul de cercetare penală, după caz, să efectueze toate actele de urmărire, chiar dacă unele dintre acestea trebuie îndeplinite în afara razei sale teritoriale; pe cale de consecință, organele de urmărire penală nu pot delega sau dispune o comisie rogatorie pentru efectuarea actelor de urmărire de organele din cadrul aceleiași localități, în a căror rază teritorială trebuie efectuate.

B. Competența funcțională a organelor de urmărire penală

- **organele de urmărire penală** sunt acele organe care efectuează urmărirea penală, respectiv: *procurorii* constituți în parchete și *organele de cercetare penală (generale și speciale)*;
- **organele de cercetare penală** efectuează cercetarea penală; își desfășoară activitatea de urmărire penală sub conducerea și supravegherea procurorului;
- **competența funcțională a parchetului** în efectuarea urmăririi penale este, de regulă, *facultativă*; organele de cercetare penală efectuează cercetarea penală, iar parchetul prin intermediul procurorilor supraveghează activitatea acestora (*competență funcțională exclusivă a procurorului*); procurorul poate prelua orice cauză de la organele de cercetare penală a căror activitate o supraveghează pentru a efectua personal urmărirea penală;
- **procurorul** efectuează urmărirea penală în cazurile prevăzute de lege (*competență funcțională exclusivă*), participă la ședințele de judecată, exercită căile de atac prevăzute de lege.

C. Competența materială a organelor de urmărire penală

- **organele de cercetare penală ale poliției judiciare** au o competență materială generală; pot efectua actele de cercetare penală cu privire la orice infracțiune, cu excepția celor date de lege în competență obligatorie a procurorului ori a organelor de cercetare penală speciale;
- **organele de cercetare penală speciale**, în urma delegării dispuse de procuror, efectuează acte de urmărire penală corespunzător specializării structurii din care fac parte, în cazul săvârșirii infracțiunilor de către militari sau în cazul infracțiunilor de corupție și de serviciu prevăzute de Codul penal, săvârșite de către personalul navigant al marinei civile, dacă fapta a pus sau a putut pune în pericol siguranța navei sau navigației ori a personalului;

- *parchetul competent* material este, de regulă, cel de pe lângă instanța competentă să judece cauza în primă instanță;
- *urmărirea penală proprie*: procurorul din parchetul competent material efectuează *în mod obligatoriu* urmărirea penală:
 - a. în cazul infracțiunilor pentru care competența de judecată în primă instanță aparține Înaltei Curți de Casație și Justiție sau curții de apel;
 - b. în cazul infracțiunilor prevăzute la art. 188-191 C.pen. (omor, omor calificat, uciderea la cererea victimei, determinarea sau înclesirea sinuciderii), art. 257 C.pen. (ultrajul), art. 277 C.pen. (compromiterea intereselor justiției), art. 279 C.pen. (ultrajul judiciar), art. 280-283 C.pen. (cercetarea abuzivă, supunerea la reale tratamente, tortura, represiunea nedreaptă) și art. 289-294 C.pen. (luare de mită; dare de mită; trafic de influență; cumpărare de influență; luare sau dare de mită comisă de membrii unei instanțe de arbitraj sau în legătură cu aceștia; luare de mită, dare de mită, trafic de influență, cumpărare de influență comise de funcționari străini sau în legătură cu aceștia);
 - c. în cazul infracțiunilor săvârșite cu intenție depășită, care au avut ca urmare moartea unei persoane – loviri sau vătămări cauzatoare de moarte (art. 195 C.pen.), întreruperea cursului sarcinii care a avut ca urmare moartea femeii însărcinate [art. 201 alin. (3) teza a II-a C.pen.], lipsirea de libertate care a avut ca urmare moartea victimei [art. 205 alin. (4) C.pen.], violul care a avut ca urmare moartea victimei [art. 218 alin. (4) C.pen.], agresiunea sexuală care a avut ca urmare moartea victimei [art. 219 alin. (3) C.pen.], tâlhăria sau pirateria care au avut ca urmare moartea victimei (art. 236 C.pen.), tortura care a avut ca urmare moartea victimei [art. 282 alin. (3) C.pen.] etc.;
 - d. în cazul infracțiunilor pentru care competența de a efectua urmărirea penală aparține D.I.I.C.O.T. sau D.N.A.;
 - e. în alte cazuri prevăzute de lege (de pildă, în cazul infracțiunilor comise de militari).
- procurorul trebuie să efectueze urmărirea penală și în cazul în care obiectul acesteia îl constituie o infacțiune complexă, în al cărei conținut intră *ex lege* ca element constitutiv sau ca variantă gravată vreuna dintre infracțiunile explicit prevăzute de Codul de procedură penală pentru care urmărirea penală se efectuează *în mod obligatoriu* de către procuror;
- nu în toate cazurile în care o infacțiune a produs consecințe deosebit de grave legea prevede efectuarea obligatorie a urmăririi penale de către procuror;
- procurorul competent poate delega, prin **ordonanță**, efectuarea unor acte de cercetare penală (nu ansamblul urmăririi penale) procurorului din parchetul ierarhic inferior sau organului de cercetare penală. Procurorul din parchetul ierarhic inferior nu poate dispune delegarea efectuării actelor ce i-au fost delegate către organul de cercetare penală, întrucât organul judiciar căruia îi s-a delegat efectuarea actului procedural nu poate să delege, la rândul său, efectuarea actului;
- în cazul urmăririi proprii, anumite acte de urmărire penală sau efectuarea unor procedee probatorii *pot fi delegate* de procuror, prin **ordonanță**, organelor de cercetare penală, în ordonanță de delegare trebuie menționate explicit activitățile ce trebuie efectuate de către organele de cercetare penală, precum și termenul de realizare a acestora; **nu poate forma obiectul delegării** disponerea actelor sau măsurilor procesuale: începerea urmăririi penale, continuarea efectuării urmăririi penale față de suspect, punerea în mișcare a acțiunii penale, luarea sau propunerea măsurilor privative/restrictive de drepturi și libertăți, încuviințarea de probatorii ori disponerea

celoralte acte sau măsuri procesuale; în lipsa unei delegări legale, actele efectuate de organele de cercetare penală sunt lovite de **nulitate absolută**;

- în cazuri urgente, art. 60 C.proc.pen. prevede posibilitatea **extinderii competenței materiale sau personale a procurorului sau a organului de cercetare penală**; astfel, procurorul sau organul de cercetare penală, după caz, este obligat să efectueze actele de urmărire penală care nu suferă amânare, chiar dacă acestea privesc o cauză care nu este de competență acestuia. Lucrările efectuate în astfel de cazuri se trimit, de îndată, procurorului competent;
- ori de câte ori legea prevede obligația efectuării urmăririi penale de către procuror și, în lipsa unei dispoziții explicite din partea acestuia, unul sau mai multe acte de urmărire penală au fost efectuate de organele de cercetare penală în condiții în care nu se justifica urgența potrivit art. 60 C.proc.pen., va fi incidentă sancțiunea **nulitatei absolute** a acestor acte;
- procurorii din cadrul parchetelor ierarhic superioare pot prelua, în vederea efectuării urmăririi penale, cauze care sunt date de lege în competența materială a parchetelor ierarhic inferioare, prin dispoziția conducătorului parchetului ierarhic superior.

D. Competența personală a organelor de urmărire penală

- vizează competența de efectuare a actelor de urmărire penală corespunzător specializării structurii din care fac parte;
- **organele de cercetare specială** efectuează cercetarea penală în cazul infracțiunilor săvârșite de către militari (ca urmare a delegării dispuse de procurorul militar) sau în cazul săvârșirii infracțiunilor de corupție și de serviciu prevăzute de Codul penal, săvârșite de către personalul navigant al marinei civile, dacă fapta a pus sau a putut pune în pericol siguranța navei sau navigației ori a personalului;
- sunt în **competența personală de urmărire penală proprie a procurorului**:
 1. infracțiunile săvârșite de senatori, deputați și membri din România în Parlamentul European, de membrii Guvernului, de judecătorii Curții Constituționale, de membrii Consiliului Superior al Magistraturii, de judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție și de procurorii de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție;
 2. prin Legea nr. 207/2018 a fost înființată în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție Secția pentru investigarea infracțiunilor din justiție (SIIJ), care are **competența exclusivă** de a efectua urmărirea penală pentru infracțiunile săvârșite de judecători și procurori, inclusiv judecătorii și procurorii militari și cei care au calitatea de membri ai Consiliului Superior al Magistraturii (așadar, în cazul infracțiunilor **comise de magistrați**);
 3. infracțiunile săvârșite de avocați, notari publici, executori judecătoreschi, de controlorii financiari ai Curții de Conturi, precum și auditori publici externi;
 4. infracțiunile săvârșite de șefii cultelor religioase organizate în condițiile legii și de ceilalți membri ai înaltului cler, care au cel puțin rangul de arhiereu sau echivalent al acestuia;
 5. infracțiunile săvârșite de magistrații-asistenți de la Înalta Curte de Casație și Justiție, de judecătorii de la curțile de apel și Curtea Militară de Apel, precum și de procurorii de la parchetele de pe lângă aceste instanțe;
 6. infracțiunile săvârșite de membrii Curții de Conturi, de președintele Consiliului Legislativ, de Avocatul Poporului, de adjuncții Avocatului Poporului și de chestori.

- investigațiile vizând judecătorii și procurorii sunt în competență SIIJ;
- procurorii militari efectuează urmărirea penală potrivit competenței parchetului din care fac parte, față de toți participanții la săvârșirea infracțiunilor comise de militari, urmând a fi sesizată instanța civilă competentă material sau personal;
- în cazul infracțiunilor care sunt de competență D.N.A., săvârșite de militarii în activitate, urmărirea penală se efectuează de procurori militari din cadrul D.N.A., indiferent de gradul militar pe care îl au persoanele cercetate [art. 13 alin. (6) din O.U.G. nr. 43/2002];
- procurorul militar din cadrul parchetului corespunzător instanței competente să judece cauza participă la ședințele de judecată fie în fața instanțelor civile, fie a celor militare în cauzele în care urmărirea penală a fost efectuată de un parchet militar;
- în principiu, în cazul în care în cursul urmăririi penale suspectul sau inculpatul *pierde calitatea* care atragea competența personală, parchetul pe rolul căruia se află cauza, dacă nu reține vreun alt temei care să îi atragă în continuare competența, va trebui să dispună *declinarea competenței* către parchetul competent material/personal; **ca excepție**, parchetul pe rolul căruia se află cauza va continua efectuarea urmăririi penale și după pierderea calității personale a suspectului/ inculpatului dacă fapta are legătură cu atribuțiile de serviciu ale acestuia;
- **dobândirea calității** după săvârșirea infracțiunii, în principiu, nu determină schimbarea competenței parchetului, cu excepția situației în care calitatea dobândită este una dintre cele prevăzute de art. 40 alin. (1) C.proc.pen. (de exemplu, cea de parlamentar sau membru al Guvernului ori judecător al Înaltei Curți de Casație și Justiție).

BLACK BOX

Ca urmare a DCC nr. 302/2017, va fi sancționată cu **nulitatea absolută** încălcarea normelor referitoare la competența materială/personală a organelor de urmărire penală, indiferent dacă organul de urmărire penală este inferior sau superior celui competent, ori în caz de încălcarea competenței unui organ de urmărire penală specializat sau de încălcare de către un parchet specializat a competenței parchetelor de drept comun. Nelegalitatea constând în efectuarea urmăririi penale de un organ necompetent material poate fi invocată pe parcursul urmăririi penale în scopul declinării competenței în favoarea organului de urmărire penală competent, sau în faza camerei preliminare în vederea obținerii restituirii cauzei la organul de urmărire penală competent.

IV. ACTELE DIN FAZA URMĂRIRII PENALE – EXPLICAȚII

1. acte de cercetare penală: în principal, sunt actele prin care sunt strânse probele cu privire la existența infracțiunilor, la identificarea făptuitorilor și la stabilirea răspunderii penale sau civile a acestora; actele de cercetare penală sunt, de regulă, *acte procedurale*; nu trebuie omis însă că anumite procedee probatorii trebuie încuviințate în prealabil de procuror, iar ordonanța prin care se dispun are natura unui act procesual, fiind totodată un act de cercetare penală;

2. acte de urmărire penală: au un domeniu limitat, fiind cele prin care, după evaluarea probelor strânse, se dispune continuarea efectuării urmăririi penale, punerea în mișcare a acțiunii penale, respectiv cele prin care se dispune cu privire la luarea, revocarea, înlocuirea sau încetarea de drept a măsurilor preventive ori a altor măsuri procesuale; astfel, actele de urmărire penală sunt *numai acte procesuale*, nu și acte procedurale;

3. potrivit art. 286 alin. (2) C.proc.pen, *ordonanța* trebuie să cuprindă:

- a. denumirea parchetului și data emiterii;
- b. numele, prenumele și calitatea celui care o întocmește;
- c. fapta care face obiectul urmăririi penale, încadrarea juridică a acesteia și, după caz, datele privitoare la persoana suspectului sau inculpatului;
- d. obiectul actului sau măsurii procesuale ori, după caz, tipul soluției, precum și motivele de fapt și de drept ale acestora;
- d¹. atunci când este cazul, mențiunea căii de atac disponibile, cu arătarea termenului în care aceasta poate fi exercitată;
- e. date referitoare la măsurile asigurătorii, măsurile de siguranță cu caracter medical și măsurile preventive luate în cursul urmăririi;
- f. alte mențiuni prevăzute de lege;
- g. semnătura celui care a întocmit-o.

4. organele de cercetare penală dispun, prin ordonanță, asupra actelor și măsurilor procesuale și formulează propunerii prin referat;

5. alte acte care se pot întocmi în faza de urmărire penală:

- a. **rechizitoriu** sau **acordul de recunoaștere a vinovăției**, ca acte de sesizare a instanței de judecată;
- b. **avizul** procurorului ierarhic superior privind legalitatea și temeinicia rechizitorului sau a ordonanței de renunțare la urmărirea penală ori pentru fixarea limitelor în care se încheie acordul de recunoaștere a vinovăției și cel privind efectele acordului;
- c. **cererea de declarare a contestației și motivarea contestației**, în procedurile desfășurate în fața judecătorului de drepturi și libertăți;
- d. **procesul-verbal**: înscrisul întocmit de organele judiciare, prin care acestea constată fapte sau împrejurări ce pot contribui la aflarea adevărului în procesul penal ori atestă îndeplinirea unor acte procesuale;
- e. procurorul poate să dispună **prin ordonanță** acte procesuale (de pildă, punerea în mișcare a acțiunii penale) sau măsuri procesuale (de exemplu, reținerea, controlul judiciar, controlul judiciar pe cauțiune) ori să întocmească **propunerii** prin care să solicite judecătorului de drepturi și libertăți luarea sau prelungirea unor măsuri preventive sau încuiuțarea unor procedee probatorii. În cazurile în care procurorul sesizează judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară ori alte autorități prevăzute de lege, în vederea soluționării propunerilor ori cererilor formulate în cursul urmăririi penale, va înainta copii numerotate și certificate de grefă parchetului de pe actele dosarului ori numai de pe cele care au legătură cu cererea sau propunerea formulată. Organul de urmărire penală păstrează originalul actelor, în vederea continuării urmăririi penale.